

CUPRINS

PREFAȚĂ – ANTROPOLOGIE ȘI EDUCAȚIE (*Constantin Bălăceanu-Stolnici*)..... 13

EDUCAȚIA MILENIULUI III ȘI GHEORGHE LAZĂR

(ERUDIT ILUMINIST SIBIAN, PROMOTOR AL EDUCAȚIEI ROMÂNEȘTI)

GHEORGHE LAZĂR, UN PRECURSOR AL MANAGEMENTULUI ȘCOLAR MODERN (<i>Tania Andrei, Andrei Kozma</i>)	19
REFORMA EDUCAȚIEI EUROPENE ȘI AUTOHTONE (<i>Emilian M. Dobrescu</i>)	32
JEAN-JACQUES ROUSSEAU ȘI SIMION MEHEDIȚI DESPRE EDUCAȚIE (<i>Gheorghică Geană</i>)	41
UN DASCĂL, O ȘCOALĂ, O PROFESIE (<i>Maria Grancea</i>)	50
DESPRE EDUCAȚIA TERAPEUTICĂ (<i>Constantin Ionescu-Tîrgoviște, Loreta Guja, Liliiana Harapu, Natalia Ardeleanu</i>)	59
ANTROPOLOGIA MEDICALĂ ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL MEDICAL UNIVERSITAR DIN BUCUREȘTI (<i>Alexandru T. Ispas</i>)	64
EGALITATEA DE ȘANSE ȘI PERFECȚIONAREA CONTINUĂ ÎN EDUCAȚIA ROMÂNEASCĂ (1850–1950) (<i>Adrian Majuru</i>)	70
GHEORGHE LAZĂR – ICOANA PEDAGOGULUI MODERN (<i>Constantin Necula</i>)	79
GHEORGHE LAZĂR AND THE POSITIV MESSIANISM (<i>Adrian Petre Popescu</i>)	93
ANTROPOLOGIE ȘI PROVOCĂRI EDUCAȚIONALE ÎN LUMEA SCHIMBĂTOARE A MUNCII (<i>Szomattfalvi-Török Francisc</i>)	100

ANTROPOLOGIE ȘI EDUCAȚIE

ASPECTE PRIVIND DOCTORATUL ÎN ROMÂNIA POST-DECEMBRISTĂ (<i>Sultana Avram</i>)	113
PERSOANELE TOXICDEPENDENTE – O PROVOCARE PENTRU PERSONALUL MEDICAL DIN ROMÂNIA? (<i>Adina Baciu</i>)	118
EDUCAȚIA PENTRU SĂNĂTATE, PROMOVAREA SĂNĂTĂȚII LA LOCUL DE MUNCĂ ȘI MARKETINGUL SOCIAL (<i>Monica Bardac, Ovidiu Dorin Bardac</i>)....	125
O ANALIZĂ CRITICĂ A FORMĂRII PROFESIONALE ÎN CHIRURGIE (<i>Ovidiu Dorin Bardac</i>)	131

PERSPECTIVA ANTROPOLOGICĂ A EDUCAȚIEI PENTRU SĂNĂTATEA ORALĂ ÎN RÂNDUL TINERILOR (<i>Grigore-Octavian Borontiș, Sorina Iuga, Andrei Kozma</i>).....	136
EDUCAȚIA, FACTOR CHEIE ÎN ADAPTARE (<i>Adriana Boroșanu, Cristiana Glavce, Andrei Kozma</i>).....	142
ȘCOALA DIN GURA RÂULUI, VECTOR PRINCIPAL ÎN EDUCAREA COMUNITĂȚII (<i>Rodica Brad</i>).....	148
ORIENTAREA TINERILOR ÎN CARIERĂ LA MARQUARDT ROMÂNIA (<i>Bianca Buta</i>).....	157
<i>MENS CORDIS</i> . DIMENSIUNILE EDUCAȚIONALĂ, ANTROPOLOGICĂ ȘI MISTICĂ ALE TÂLCUIRII LUI MARTIN LUTHER LA MAGNIFICAT (<i>Maria Curtean</i>).....	167
IMPLICAȚII ALE MEDIULUI FAMILIAL ÎN EDUCAȚIA COPIILOR (<i>Adrian Nicolae Ferchiu</i>).....	175
CORELAREA SISTEMULUI DE ÎNVĂȚĂMÂNT CU PIAȚA MUNCII – O NECESITATE ȘI UN FACTOR DE SUCCES (<i>Wiegand Helmut Fleischer</i>).....	183
EDUCAȚIA ÎN CONTEXTELUL PROVOCĂRILOR PIEȚEI MUNCII (<i>Hortensia Gorski, Alina Ciuhureanu</i>).....	187
O ȘANSA ȘI UN ÎNCEPUT: ȘCOALA DUALĂ, PRIMA GENERAȚIE (<i>Maria Virginia Iuga</i>).....	194
PROPUNERI DE STIMULARE A CREATIVITĂȚII ÎN MEDIUL EDUCAȚIONAL ROMÂNESC (<i>Gina-Maria Moraru</i>).....	201
EDUCAȚIA RELIGIOASĂ ȘI ANTROPOLOGIA – SENSURI ÎN CERCETAREA MODERNĂ (<i>Constantin Necula</i>).....	210
AFECTIVITATEA ȘI EDUCAȚIA. ASPECTE DE NEUROPSIHOFIZIOLOGIE ȘI ANTROPOLOGIE COMPORTAMENTALĂ (<i>Alexandru Paul</i>).....	218
NATIVII DIGITALI CA „PRODUSERI” ÎN LUMEA NOILOR MEDIA. PROVOCĂRI ACTUALE PENTRU EDUCAȚIA ROMÂNEASCĂ (<i>Minodora Sălcudean</i>).....	230
ASPECTE ALE LUPTEI PENTRU PĂSTRAREA IDENTITĂȚII NAȚIONALE ÎN COMUNITĂȚILE ROMÂNILOR AMERICANI (<i>Anca Sîrghie</i>).....	237
UNIVERSITATEA DE VARĂ DE LA SIBIU – MAESTRUL CONSTANTIN NOICA ȘI MEMBRII CLUBULUI UNIVERS 21 (<i>Emilia Tomescu</i>).....	247

TEME DE ANTROPOLOGIE SOCIO-CULTURALĂ

EVALUAREA RELAȚIILOR SOCIALE ALE UNUI LOT DE ADOLESCENȚI DE LA COLEGIUL TEHNIC „ANGHEL SALIGNY” DIN BACĂU (<i>Adriana Albu, Florin Dima, Camelia Chiper, Cornelia Rada</i>).....	255
--	-----

TENDINȚE ÎN ECONOMIE, SOCIOLOGIE ȘI SPIRITUALITE (<i>Edith Mihaela Dobrescu</i>).....	262
RISCURILE DOGMATISMULUI ÎN PROTECȚIA MEDIULUI – STUDIU DE CAZ: GESTIONAREA DEȘEURILOR (<i>Cătălin Gurău, Andrei Kozma</i>)	274
RESTAURAREA ICOANEI PE LEMN <i>MAICA DOMNULUI CU PRUNCUL</i> SEMNATĂ DE SIMION SILAGHI-SĂLĂGEANU (<i>RESTORATION OF THE ICON</i> <i>ON WOOD VIRGIN MARY WITH CHILD SIGNED BY SIMION</i> <i>SILAGHI-SĂLĂGEANU</i>) (<i>Geanina Ionescu</i>).....	281
LA RESTAURATION DE LA FAÇADE D’UN BATIMENT SCOLAIRE DE MUNSTER (<i>Hanna Karina Kozma</i>).....	291
POEZIA LUI W. B. YEATS ABORDATĂ DIN PERSPECTIVA STILISTICO-COGNITIVĂ (<i>Clementina Alexandra Mihăilescu, Stela Pleșa</i>)	297
ANTHROPOLOGICAL STUDY FACT THAT THE REAL IMAGINING POSSIBLE ON THINKING AND IMAGE (<i>Ștefan Lucian Mureșanu</i>)	304
ROMÂNII DIN AMERICA. ÎNCEPUTURILE VIEȚII BISERICEȘTI (<i>Iuliana Neagoș</i>).....	315
O PERSPECTIVĂ ASUPRA SELECȚIEI MARITALE A LOCUIȚORILOR DIN MUNȚII APUSENI ÎN RELAȚIE CU „TÂRGUL DE FETE DE PE MUNTELE GĂINA”- REFLECTATĂ ÎN PRESA ÎNCEPUTULUI DE SECOL XX (<i>Iulia-Dorina Stanciu</i>)	321
RECURGEREA LA DROG – DETERMINANȚI PSIHOLOGICI <i>VERSUS</i> DETERMINANȚI SOCIALI (<i>Andrei Tănăsescu</i>)	327

TEME DE ANTROPOLOGIE BIOMEDICALĂ

EVALUAREA OBICEIURILOR ALIMENTARE ALE UNUI LOT DE ADOLESCENȚI SPORTIVI ȘI NESPORTIVI (<i>Adriana Albu,</i> <i>Irina Mihaela Crăcană, Cornelia Rada</i>).....	333
COPIIUL MODERN ÎNTRE INSTINCTUL DE HRĂNIRE ȘI OBEZITATE (<i>Maria-Corina Bacalearos, Ioana Sonia Ardeleanu, Michaela Nanu,</i> <i>Eftihita Craciun, Florentina Moldovanu, Andrei Kozma</i>).....	342
CONTINUA PROVOCARE A CHIRURGIEI MODERNE (<i>Ovidiu Dorin Bardac</i>)	347
CELULELE STEM DIN PERSPECTIVA ȘTIINȚIFICĂ, RELIGIOASĂ ȘI SOCIO-CULTURALA (<i>Adina Bianca Boșca, Aranka ILEA, Nausica Petrescu</i>).....	354
HOW WE ARRIVE TO THE NEW ALGORITHM FOR PREDICTION OF DIABETES (<i>Simona Carniciu, Loreta Guja, Natalia Ardeleanu, Elvira Gagniuc</i>)	361
INSUFICIENȚA CARDIACĂ ȘI HIPONATREMIA (<i>Camelia Diaconu</i>).....	364

TEHNICI ȘI TEHNOLOGII DE VÂRF ÎN MEDICINA DENTARĂ CARE GUVERNEAZĂ ECHILIBRUL ANTROPOLOGIC AL SISTEMULUI STOMATOGNAT (<i>Norina Consuela Fornă</i>)	372
ACTUALITĂȚI ÎN HIPERLIPIDEMIILE EREDITARE LA COPIL, ÎN LEGĂTURĂ CU DOUĂ OBSERVAȚII CLINICE (<i>Ioan Gherghina, Mirela Covăcescu, Andreea Teodora Topor</i>).....	381
DESPRE PATOGENIA TULBURĂRILOR METABOLICE (<i>Loreta GUJA, Simona CARNICIU, Nicoleta DRAGANA, Cristian GUJA</i>)	388
INSULELE LANGERHANS ȘI CONTROLUL METABOLISMULUI ENERGETIC (<i>Constantin Ionescu-Tîrgoviște, Loreta Guja, Nicoleta Drăgană</i>)	394
THE PLACEBO PHENOMENA IN MEDICAL AND SOCIO-CULTURAL DIMENSION (<i>Aranka Ilea, Bianca Adina Boșca, Nausica Petrescu, Dan Buhățel, Anca Ionel, Claudia Feurdean, Andreea Pop, Radu Septimiu Câmpian</i>).....	399
SĂNĂTATEA ȘI ALIMENTAȚIA – UN CUPLU CARE ARE NEVOIE DE REGĂSIREA REPERELOR BIO-PSIHO-ANTROPOLOGICE (<i>Tamara Iscru</i>).....	406
TRATAMENTUL PACIENȚILOR CU FACTORI NATURALI TERAPEUTICI „MOFETA, O ȘANSĂ LA VIAȚĂ” (<i>Horia Lăzărescu, Iuri Simionca, Andrei Kozma</i>).....	413
ANTROPOMETRIA MĂINII ȘI URECHII LA POPULAȚIA ADULTĂ DIN ZONA BRAN-BRAȘOV (<i>Eleonora Luca, Corneliu Vulpe, Monica Petrescu, Mircea Șt. Ciuhuța, Nicolae Leasevici</i>)	419
CAUZELE GENETICE ALE AUTISMULUI DESCOPERITE PÂNĂ ÎN PREZENT (<i>Lăcrămioara Petre, Suzana Turcu, Cristina Stan, Monica Petrescu</i>).....	427
PREDISPOZIȚIA LA BOALĂ – ASPECT INTRINSEC ÎN MODELUL PRAG (<i>Monica Petrescu, Cristina Stan, Suzana Turcu, Lăcrămioara Petre, Eleonora Luca</i>).....	432
PERCEȚIA ASPECTULUI ESTETIC DENTO-FACIAL (<i>Nausica Petrescu, Ilea Aranka, Boșca Bianca, Radu Septimiu Câmpian</i>).....	438
CONSUMUL ȘI PRACTICILE CULTURALE (<i>Liliana Georgeta Popescu</i>).....	443
PERCEȚIA PROPRIULUI CORP LA ADOLESCENȚII SUPRAPONDERALI (<i>Cristina Stan</i>).....	450
ASOCIERI ÎNTRE CAUZELE DE DECES, FACTORII ANTROPOLOGICI ȘI SOCIOLOGICI ÎN ANALIZA MORTALITĂȚII MATERNE INDIRECTE ÎN ROMÂNIA (<i>Ecaterina Stativa, Călin Popovici, Andrei Kozma</i>)	457
APA SĂRĂCITĂ ÎN DEUTERIU – IMPLICAȚII ÎN BIOLOGIE (<i>Nicolae N. Suciu, Andreea-Cătălina Fetecău, Nicolae Bacalbașa, I. D. Suciu, Oana Toader</i>).....	467
ELITA BIOLOGICĂ A ATLEȚILOR DE PERFORMANȚĂ ȘI GHIDURILE DE PRACTICĂ MEDICALĂ CARDIOVASCULARĂ: DISCREPANȚE CLINICE (<i>Adrian Tase</i>).....	474

ROLUL TRĂIRILOR SPIRITUALE ÎN CONTEXTUL STRATEGIILOR DE COPING (<i>Irina Anca Tănăsescu</i>).....	481
DIFERENȚE DE GEN ÎN PROCESUL DE ÎMBĂTRÂNIRE (<i>Suzana Turcu, Monica Petrescu, Lăcrămioara Petre, Cristina Stan, Corneliu Vulpe</i>).....	491

TEME ANTROPOLOGICE VARIATE

OLFACTOTERAPIA SAU AROMOTERAPIA, ASEMĂNĂRI ȘI DEOSEBIRI. TERAPIA CONTEMPORANĂ CU ULEIURI ESENȚIALE (<i>Tamara Iscru</i>).....	499
MECANISME MORFOLOGICE ARTIFICIALE ÎN SOFT COMPUTING (<i>Florin Popențiu-Vlădicescu, Grigore Albeanu</i>).....	504

PREFAȚĂ

ANTROPOLOGIE ȘI EDUCAȚIE

Constantin BĂLĂCEANU-STOLNICI¹

Una din cele mai extraordinare însușiri ale ființelor vii este posibilitatea lor de a se adapta continuu în timpul formării lor și după aceea a existenței lor maturizate condițiilor de mediu. O ființă vie nu este un obiect a cărui structură și mod de funcționare rămâne așa cum au fost impuse prin exprimarea inițială a genelor sale. Această adaptare sporește și se complică odată cu evoluția speciilor și ajunge la un maxim la *Homo sapiens sapiens*. Adaptarea aceasta se datorește mai ales plasticității sistemului nervos ,a acelei remarcabile aptitudini a rețelelor nervoase de a învăța. Datorită acestei caracteristici, morfologia și funcționarea sistemului nervos sunt numai în parte determinate genomul din ovulul fecundat(ou). Ele sunt determinate în mare măsură de factorii de mediu. Specia noastră este una din speciile a căror membri sunt „construiți” genetic să trăiască în grupuri și mai ales copii să fie educați de familie și societate. Copii sălbatici crescuți de animale (ca Romulus și Remus) sunt extrem de rari și discutabili. Cei mai mulți fac parte din mitologie sau dintr-o anumită literatură. Și adulții care se izolează după ce s-au maturizat în societate sunt rari. Putem afirma că în condiții normale formarea (matutrizarea) și existența oamenilor are loc în societățile umane Acțiuni comportamentale de bază, ca limbajul articulat care e posibil datorită apariției la om a structurilor cerebrale din emisfera dominantă implicate în vorbire și scris, nu se realizează decât în societate. În secolul VII î.H. faraonul Psamtik I (potrivit unei relatări a lui Herodot) și în secolul XIII d.H. împăratul Frederic II Hohenstaufen printr-un experiment celebru relatat de călugărul Salimbene di Adam au demonstrat că dacă un grup de copii este izolat de la naștere și nu i se vorbește rămâne lipsit de limbaj articulat. Din cele de mai sus rezultă că ființele umane se dezvoltă (se „construeiesc”) și trăiesc sub influența atât a factorilor din mediul natural cât mai ales a celor din mediul social.

Datorită dezvoltării mai ample a encefalului lor membrii genului *Homo* dar în special cele mai evolute specii ale acestui Gen (*Homo sapiens neanderthalensis* și *Homo sapiens sapiens*) și-au complicat mult existența numai limitându-se exclusiv la aspectele strict pragmatice ale vieții care se rezumă în menținerea vieții fiecărui

¹ Prof. univ. Dr. – director de onoare al Institutului de Antropologie „Fr. I. Rainer” al Academiei Române.

individ eventual cu o aumită calitate și a existenței speciei. Dezvoltarea mare a scoarței cerebrale și a sistemului limbic au dus la apariția unor noi nevoi, unor noi motivații mai complexe și mai subtile atât în planul cognitiv cât și în cel emotiv. Prima mare consecință a fost hedonizarea vieții. Membrii genului *Homo* caută plăcerea în toate domeniile de activitate și la nivelul tuturor categoriilor de receptori (uneori chiar în mod pervers la nivelul algoreceptorilor). Motivațiile fundamentale, biologice capătă direcții hedonice care deseori domină sau chiar anulează pe cele pragmatice, uneori chir și pe cele vitale. Acest aspect conferă vieții o complexitate mai mare, colorează lumea cu noi nuanțe emoționale și introduce în sistemul decizional noi valori ca cea de frumos, care nu există în Univers ci doar în conștiința celor din genul *Homo* și mai ales a lui *Homo sapiens sapiens* datorită extraordinarului său lob prefrontal. Omul este singura ființă din sistemul nostru solar care consumă și creează realizări estetice. Este singurul animal care a dezvoltat o activitate artistică. Această viață artistică, întocmai ca și limbajul, chiar dacă are o bază biologică genetic determinată, trebuie activată, modulată, cizelată prin învățare în cadrul social al existenței noastre.

Tot datorită mării dezvoltări a cortexului cerebral și a circuitelor corticoneotalamice, cei din genul *Homo* (dar în mod special *Homo sapiens sapiens*) dispun de o activitate cognitivă și una creatoare foarte dezvoltată care împletită cu limbajul articulat le conferă aptitudini remarcabile.

Toate animalele sunt curioase. Toate vor să integreze orice stimul nou în sistemul lor de referințe. La toate găsim acel reflex necondiționat de explorare descris de Pavlov. De la acest simplul reflex de explorare până la frământările filosofilor și savanților lumii același drive fundamental determină un comportament care la elitele umane a dus la cunoașterea științifică. Deși la baza acesteia se află o determinare genetică ea nu se poate manifesta decât în urma unui lung proces de învățare. Această curiozitate ce motivează cunoașterea umană a dus și la modelele dualiste despre om și Univers și ca atare la generarea și dezvoltarea preocupărilor spirituale ale oamenilor. Antropologia sugerează că debutul acestor preocupări a fost realizat de *Homo sapiens neanderthalensis*. Ele au fost amplu dezvoltate apoi de *Homo sapiens sapiens*.

Toate aceste presiuni motivaționale au dus la apariția Culturii. Această cultură este proprie genului *Homo* și nu apare în toată complexitatea ei decât la *Homo sapiens sapiens*. Activitatea aceasta culturală este o caracteristică de specie și ca atare are o determinare genetică. Această determinare naturală însă se referă doar la aptitudinea de a avea motivații și activități culturale. Cultura este un produs al societăților umane condiționat genetic, care se transmite din generație în generație și care are propria ei evoluție. În felul acesta ea este alături de genetică unul din motoarele vieții umane.

Transmiterea culturii nu este un proces genetic și nu poate fi potrivit conceptului de barieră germinală a lui A. Weismann. Difuzarea ei de la individ la individ și de la generație la generație nu se face prin genom. Transmiterea culturii

se face prin învățare prin educație. E drept că K. G. Jung a imaginat o transmitere a arhetipurilor culturale printr-un mecanism misterios legat de inconștientul colectiv. De asemenea, R. Dawkins a imaginat un alt mecanism – ipotetic și el – bazat pe conceptul de meme. Antropologia riguros științifică nu admite transmiterea culturii decât prin comunicarea interumană și însușirea ei prin învățare.

Din cele de mai sus rezultă că viața umană, comportamentul ființelor umane, modul lor de a gândi, trăirile lor emoționale sunt numai în parte determinate genetic (naturale, necondiționate, înnăscute). În cea mai mare măsură depind de învățare („nurture” condiționate, achiziționate). Cum am mai spus învățarea este posibilă datorită plasticității sistemului nervos care face din acesta un sistem (o rețea) instruibil. Antropologia, neurobiologia, psihologia, sociopsihologia, științele creierului și neurocibernetica au studiat minuțios procesul de învățare.

Procesul de învățare este foarte complex. El a fost minuțios studiat în ultimele două secole. Nu este cazul să insistăm asupra lui aici. În cadrul procesului de învățare care este universal la *Homo sapiens sapiens* s-a ivit, structurat și perfecționat educația. Este o învățare ce implică societatea și se realizează aproape totdeauna printr-o învățare cu instructor extern. Ea se face în familie sau în anumite cadre instituționale și utilizează diferite metodologii stabilite de pedagogie. Ea este foarte puternic determinată de matricea culturală a locului și perioadei istorice iar evoluția ei de la primele strategii folosite până la cele din învățământul modern este un capitol important al antropologiei culturale. Datorită diversității umane dar mai ales a diversității societăților umane sistemele educative sunt diferite sincron și diacron și pot fi analizate în cadrul unei anumite tipologii. În ultimele decenii se observă o tendință impusă de anumite grupuri de putere și de anumiți formatori de opinie de a se ajunge la o uniformizare a educației la nivel planetar, și la o pragmatizare aproape anticulturală a ei în contextul căreia apar eforturi de a șterge particularitățile culturale regionale sau etnice. De aceea, azi asistăm la o politizare a educației dar nu în sensul ideologiilor din trecut, ci a unei obsesii a globalizării, mai ales a globalizării culturale.

Trebuie să privim cu toată seriozitatea implicarea antropologiei în educație.